

ve marxismu. Parciálně atributivní pojetí člověka je v nich jen předformou pojetí podstatného antropologického univerzalizmu. M. Djurić v přednášce *Krise sebezpočtení člověka* hovořil o úpadku substancionálního myšlení a růstu nedůvěry k humanismu a jeho pevným měřítkům, jakož i o snahách odstranit všechno zprostředkování. Určité vyvrcholení tohoto vývojového trendu představuje podle něho M. Heidegger svým zjištěním, že v lidském světě je vše možné a nic závažné. Přitom však nelze podceňovat hodnoty antiky v pojmání člověka, neboť jinak by se mohl stát jediným důstojným dilem svobody člověka planetární imperialismus. E. Paci poukazyval na to, že socialismus stojí před problémem rozdělení práce a technostuktury přeměňující člověka v pouhý objekt. Intersubjektivnost, jež musí být stále znovu konstituována v konkrétních životních operacích lidí, by zde měla nastoupit na místo zveřejněné planifikace. K. H. Volkman-Schluck hovořil o politickém étosu demokracie na podkladě Periklova pojetí (jak je zachyceno u Thukidydy) a spatřoval v něm jedinou možnost omezování hranic moci. Rozpad tohoto étosu se prý stává základem příčinou svěového rozpoutávání moci. V. Korač ve své přednášce o pokroku a humanitě spatřoval hlavní otázku pokroku v přeměně poznání v praktickou moc. Humanismus je ohrožen především růstem racionalizovaných technokratických struktur, nelidskosti velkých kvantifikovaných systémů a polarizací světa na mocné elity a bezmocné masy. Pozitivní perspektivy nabízí překonání odcizené práce, přeměna dělníka v člověka a osvobození času pro úkoly lidské sebe-realizace. D. Pirjavec poukazyval na to, že iracionalizace a eschatologizace pojetí národa může mít za této situace katastrofální následky a že proto je dnes národnostní otázkou v Jugoslávii otázkou racionalizace a humanizace moci jednotlivých národů a jejího oprostění od všeho rodového a etnického. Jeden z diskutujících vyslovil také názor, že každý systém reprodukuje moc a otázku humanity je proto třeba postavit mimo oficiální instituce a systémy na půdu spontánních sociálních hnutí. J. Ch.

Acta Universitatis Carolinae Philosophica et Historica 1968/4 obsahují tyto statě a studie: E. Urbánek, O znovuzahájení výuky sociologie na filosofické fakultě UK, J. Šiklová, Dějiny pražské sociologické školy v období mezi dvěma světovými válkami, J. Kapr, Poznámky k teoretické a empirické problematice funkce sociální prestiže ve stratifikaci, M. Marušiak, Vývoj pojetí sociální vazby, E. Urbánek, O pojmu sociální role, B. Baumann, K problematice tzv. dramatu identity, J. Sedláček, Ke klasifikaci definic pojmu inteligence v sociologické literatuře. I když se jednotlivé texty různí podílem kritické informace a samostatného zvládnutí problematiky, jde vcelku o zásluhný a podnětný soubor, svědčící o jednotě teoretického úsilí pracovníků katedry sociologie na filosofické fakultě Karlovy university. Zvláště pozoruhod-

ná — vzhledem k současnému profilu naší sociologické práce — je tendence k hluboké integraci marxistické filosofie, sociologie, sociální psychologie a antropologie, již se vyznačují zejména studie Urbánkova a Baumannova; Její další rozvoj by znamenal průlom sui generis do našich sociologických tradic. Poslední čtvrtina sborníku je věnována zasvěceným recenzím nových zahraničních sociologických monografií. I. D.

Sociologie a historie zemědělství č. 1/1969

První číslo letošního ročníku „Sociologie a historie zemědělství“ je výjimečné tím, že je číslem monotematickým. Zabývá se velmi důležitým aktuálním problémem, a to *Sociologií zemědělského podniku*.

Práce je zajímavá z několika hledisek. Především tím, že je československým průřezem vědecké činnosti v této oblasti. Autoři jsou pracovníky českých a slovenských institucí. Myslím, že je to pro vědu a vědecký rozvoj velmi šťastným a v dnešní době i velmi důležitým řešením. Československá věda a sociologie potřebuje jak komparativní, tak syntetické studie československé problematiky. Sborník je sice syntetický jen souhrnem v něm uveřejněných prací, ale to je typické pro většinu sborníků.

Další zajímavá stránka sborníku je, že ukazuje na posun nebo zaměření sociologie venkova k zemědělství a zvláště k otázkám práce v zemědělství. Neznám sice dostatečně zaměření sociologie venkova a zemědělství, ale na základě sborníku si myslím, že lze takto charakterizovat zaměření v této vědní disciplíně. A myslím si, že toto zaměření je správné a adekvátní potřebám vědy i společnosti.

Dále sub specie svého odborného zájmu bych chtěl konstatovat, že uvedená práce je zajímavá i pro sociology průmyslu (a nejen pro ně). Přináší mnoho zajímavých poznatků, které jsou aplikovatelné i v průmyslu a ukazuje na mnoho totožných problémů. Snad by se mohla někdy (v rámci Sociologické společnosti?) uskutečnit zajímavá a potřebná výměna názorů mezi sociology průmyslu a zemědělství.

Do sborníku přispěli:

H. Schimmerling dvěma statěmi: *Sociologie zemědělského podniku a Sociologické aspekty obsahu činnosti vedoucích pracovníků JZD*.

E. Němcová: *Podmíněnost způsobu jednání vedoucích pracovníků se zřetelem k některým specifickým aspektům jejich činnosti v zemědělských podnicích*.

E. Horáková: *Dráha (kariéra) vedoucích pracovníků v zemědělském družstvu*.

P. Sagora: *Vplyv niektorých štruktúro- tvorných prvkov na akceptáciu role vedúceho pracovnej skupiny*.

F. Křenek: *Výkon práce a uspokojení z práce v zemědělských podnicích*.

B. Foltán: *Sústava inštitucionalizovaných noriem, komunikácií a intergracných postoje pracovných skupín JRD*.